

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Principium 5. Judex debet esse propensior ad absolvendum, quàm
condemnandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

Ratio.

Quia cum Judex de causa duntaxat æquitate debet
ferre sententiam, merito ad illa tantum respicere debet, quæ
causæ suadeat æquitatem; hæc autem ordinariè non sunt
qualitates in Personis repertæ, sed ea tantum, quæ cum ipsa
causa seu re, de qua litigatur, sunt conjuncta.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Si Nobiliores Personæ peccent, non
esse propter nobilitatem à Judice correptionem dissimulan-
dam, uti in cit. cap. novit. his verbis insinuat: Cum enim
non potius humanæ, quàm divinæ constitutioni innitatur,
quia potestas nostra non est ex Homine, sed ex Deo, nullus
qui sanæ sit mentis, ignorat, quin ad officium nostrum spe-
ctet de quocunque mortali peccato corrigere quemlibet
Christianum: & si correptionem contempserit, per dispen-
sationem Ecclesiasticam coercere. Sed forsitan dicetur, quod
aliter cum Regibus, & aliter cum aliis est agendum. Con-
trarium scriptum novimus in lege divina: Ita magnum ju-
cabis ac parvum, nec erit apud te acceptio Personarum.

Deducitur 2. Judicem non debere munera facile ac-
cipere à partibus litigantibus, uti in cap. statutum in 6. §. i. in
per dicitur, ubi etiam additur, quod si ob causam committamur
debeat extra domicilium proficisci moderatas quidem ex-
pensas recipere, non tamen ab una parte quàm alia plus ac-
cipere possit, cum commune gerat negotium utriusque.

Deducitur 3. Si Presbyter contra Laicum, vel Laicum
contra Presbyterum aliquam habet querimoniam controver-
siam, Episcopo præcipiente vel regente, sine Personarum ac-
ceptione finiendam esse, uti in caus. 1. q. 5. cap. si quis Pres-
biter dicitur; nam Injustitia maxima est, quod aliorum honores
sint occasio aliis nocendi, uti in le. fin. Cod. de status ho-
minum.

PRINCIPIUM V.

Judex debet esse propensior ad absolvendum
quàm condemnandum.

Sensus.

Hoc est, si in alterutro, scilicet vel in absolute, vel
in

condemnatione excessus aliquis faciendus foret, potius per-
missum foret, ut in lenitate, quam in severitate Judex ex-

Authoritas.

Desumptum est ex cap. ex literis de probat. ubi hæc ver-
ba habentur: *Promptiora sunt iura ad absolvendum, quam
ad condemnandum.* Item ex Glossa super c. dilecti 6. de iudiciis,
dicitur: De apicibus Juris non est disputandum. Item ex
c. 8. C. de iudiciis, quæ sic loquitur: *Placuit in omni-
bus præcipuam esse Iustitiæ, æquitatisque rationem.* Et de-
claratur à P. Gobat toto libello, qui Clypeus Clementium
nuncupatur.

Ratio.

Quia Judicia hoc ipso, quòd humana sint, debent etiam
humano modo administrari; talis autem est, si attenda fragi-
litatem hominum benignitas, æquitatisque juri præferatur. Hinc
Gregorius Papa relatus in cap. fin. de transact. sic loquitur: *In
causis quibus Jus non invenitur expressum, procedas (æquita-
tem) in humaniorem partem declinando semper, secun-
dum quod Personas, & causas, & loca, & tempora postulare
possent sed & alia ratio redditur in l. 25 ff. de legibus, ubi di-
citur: Nulla Juris ratio, aut æquitatis benignitas patitur, ut,
et pro utilitate hominum introducuntur, ea nos duriore
interpretatione contra ipsorum commodum producimus ad
severitatem.*

Praxis.

Hinc deducitur 1. In re dubia benigniorem semper in-
terpretationem esse adhibendam, uti in l. semper in dubiis ff.
de leg. Juris dicitur.

Deducitur 2. In legibus pœnibus mitiorem quoque
interpretationem usurpandam, atque adeò verba in stricto
sensu accipienda, uti in leg. penult. ff. de pœnis dicitur; & l.
de interpretatione. tit. cod. ubi dicit Hermogenianus: *Interpre-
tatione legum pœna mollienda sunt potius, quam exaspe-
randum.*

Deducitur 3. Confessarios in pœnitentiis imponendis
mitiores magis, quam rigidos esse debere, uti in c. alligant.
de pœn. ex S. Chrysothomo his verbis indicatur: *Et si erramus,*

modicam poenitentiam imponentes, nonne melius est propter
 misericordiam rationem reddere, quàm propter crudelitatem
 Vbi Paterfamilias largus est, ut quid Sacerdos eius austerus

PRINCIPIUM VII.

Non agnoscitur latae sententiae aequitas, cui deest
 praescripta Juris solemnitas.

Sensus.

Hoc est, Si Judex non observet ea, quae ad Judicii
 formam à legibus sunt praescripta, tum hoc ipso sententia illa
 nulla reputabitur, atque adeò effectum habere non poterit.

Authoritas.

Desumptum est ex variis capit. infra pro Praxi citandis
 & ex communi sensu Doctorum, ac praxi Tribunalium.

Ratio.

Quia, cum in Judicio plerumque de rebus non levi
 momenti agatur, atque adeò, ut tantò securius procedatur
 variæ à legibus actiones observandæ sint praescriptæ, merito
 Judex officio suo satisfacisse non censetur, si ejusmodi pre-
 scriptas solemnitates Juris non observet.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Si Judex reum non audiverit, aut case-
 sam non bene cognoscere studuerit, non debere sententiam
 ferre; quia judiciaria potestas hoc postulat, ut, quod debet
 judicare, discernat, quemadmodum text. c. 1. de pen. 6. §. ca-
 veat insinuat, teste P. Gobat tr. 7. n. 236.

Deducitur 2. Pariter nullam esse sententiam, si Reus cui
 defensio competere potest, non citetur, uti in Clem. 2. de re
 judic. dicitur, cum citatio sit initium instituendarum actio-
 num, & Juris etiam naturalis esse videatur, nisi causa sit tam
 notoria, ut reo nulla competere defensio queat. Ad hanc po-
 ro citationem etiam pertinet libelli (qui nihil aliud est, quam
 brevis scriptura complectens claram actoris petitionem, &
 contra Reum ad ejus condemnationem concludens) ob-
 latio.

Deducitur 3. Ad hoc, ut sententia valida sit, litis conse-
 rationem